

La depuració del magisteri. Mestres de les escoles públiques de Manacor (1936–1943)

Antoni Aulí Ginard (AMEIB), Joan Pons Julià

Introducció

La Guerra Civil espanyola va començar dia 18 de juliol de 1936 quan un grup d'oficials sollevaren els soldats professionals de la legió estrangera i els soldats del Marroc que estaven comandats per oficials espanyols i que eren l'elit de l'exèrcit d'Àfrica. La seva intenció era derrocar el Govern de la Nació i establir a tot l'Estat una dictadura militar. Els militars lleials a la República difongueren ràpidament la notícia del cop d'estat i es van succeir nombrosos tiroteigs en els quarters militars, entre companys de tots els regiments, ara enfrontats en dos bàndols. Milícies formades per sindicats obrers i guàrdies d'assalt s'uniren immediatament a les forces republicanes mentre que les milícies falangistes ho feien a favor de les tropes sollevades. Els següents dies varen ser de tirs al carrers, caos i gran confusió, en una batalla generalitzada que enfrontava els ciutadans cos a cos. Les forces republicanes dominaren inicialment les dues terceres parts del territori de l'Estat incloent la majoria de ciutats industrials mentre que els sollevats ho feien sobre les zones agrícoles. S'iniciava així una guerra civil que va durar tres anys, entre 1936 i 1939, en la qual van morir més d'un milió de persones.

A Manacor l'alçament feixista del 18 de juliol va provocar enfrontaments armats entre els carrabiners, que defensaven la República, i la Guàrdia Civil, posicionada a favor del cop d'estat. Jaume Jaume Rosselló (el capità Jaume), cap de la Falange, havia estat nomenat batle pel governador civil de la província el 20 de juliol de 1936 i se'l considerà el màxim responsable de la cruel repressió sense control que va succeir a la vila durant aquells dies. El 21 de juliol, una companyia de soldats arribada des de Palma va instal·lar un canó davant l'Ajun-

tament (tancat i protegit per fidels republicans), així com diverses metralladores distribuïdes per punts estratègics del poble. Els defensors de la República s'hagueren de rendir. Varen ser detinguts, processats i jutjats. Prop de 200 persones foren empresonades; moltes d'elles foren afusellades. Altres foren assassinades directament sense passar per la presó.

El desembarcament del capità Bayo i 8.000 milicians va constituir l'únic front de guerra a Mallorca, però l'arribada de reforços italians comandats pel comte Rossi va fer fracassar l'operació militar i provocà una repressió feixista encara més sagnant.

Els sollevats varen desenvolupar des del primer moment una estratègia dissenyada per aconseguir el poder i mantenir-s'hi indefinidament. Es pretenia produir un efecte intimidador i paralitzant creant una sensació que ningú estava fora de perill de la repressió de l'Estat. La Falange va assolir la responsabilitat de dur a la pràctica les consignes franquistes amb el vistiplau dels militars. Immediatament es va donar pas a la depuració franquista amb la idea de comprovar el grau de fidelitat dels depurats amb la radicalitat ideològica del nou règim.

La depuració es pot definir com «un tipus de repressió motivada per la guerra que es va estendre a tots els funcionaris de l'Estat inclòs el personal administratiu i subaltern així com als funcionaris municipals i tots els treballadors relacionats o adscrits amb institucions i organismes oficials».¹ Respecte a l'educació, la depuració del magisteri fou una selecció entre els mestres de les escoles públiques i privades amb la intenció d'esporgar del cos els «rojos», és a dir, tots aquells que presentaven qualsevol actitud, costum o manifestació de simpatia cap a les polítiques republicanes. Les represàlies professionals foren una forma eficaç de «sancionar els desafectats i paralitzar els no addictes així com de premiar els incondicionals mitjançant les places que els sancionats deixaven vacants».²

A Mallorca es donaren dos processos de depuració franquista. El primer entre setembre del 36 i març del 37 i el segon des de març del 37 fins al desembre del 43. La primera mesura que es va aplicar va ser destituir tots els funcionaris, els quals havien de signar la seva adhesió incondicional al nou règim per a poder recuperar la seva situació laboral. L'inspector Joan Capó i Valls de Padrines va rebre l'orde d'organitzar tot el sistema educatiu de les illes segons les necessitats del nou règim franquista. Hem de tenir en compte que el mes de juliol del 36 la

major part de docents es trobaven de vacances i a l'hora de començar el concurs escolar el mes de setembre hi havia escoles sense mestre degut a la impossibilitat de realitzar desplaçaments a les illes des de molts indrets de la península. Dia 19 de setembre de 1936 es va establir el Primer Tribunal Depurador, format per Mateu Torres Bestard, Antoni Nicolau i Alfredo Llompert com a president. Els mestres que regentaven les escoles de cada poble o ciutat rebien unes fitxes que havien de tornar emplenades amb els informes del capellà, del batle, del comandant de la Guàrdia Civil i d'un pare de família de reconeguda solvència moral. Aquestes fitxes eren examinades posteriorment pel tribunal, que determinava la seva idoneïtat per regentar les escoles a les quals estaven adscrits. Aquesta mesura afectà també els titulars de les escoles privades per evitar que mestres separats de l'ensenyament públic poguessin ser admesos a centres privats. A Eivissa es creà un tribunal semblant al de Mallorca i, segons Jaume Serra i Barceló, en aquestes dues illes més del 25% dels mestres que varen ser depurats foren declarats «no aptes».

El segon tribunal estava format per Bartomeu Bosch (capellà i president del tribunal), Lluís M. Mestras (inspector en cap d'Educació), José Ramis d'Ayreflor (president de l'Associació Catòlica de Pares de Família), Rafael Ysasi Ransomé (coronell d'artilleria retirat) i Gabriel Morell Font (persona de reconeguda solvència moral pel règim franquista). Aquest segon procés depurador va ser molt més dur i exigent que el primer i, com hem dit, es va donar entre el mes de març del 37 i el desembre del 43, és a dir, va durar més de sis anys. Aquest tribunal, que posteriorment es va anomenar Comissió Depuradora de Balears, demanava informes del comportament públic i privat dels mestres, referits a la seva conducta professional i religiosa, actuacions polítiques, si havien format part d'associacions secretes, orientació de l'ensenyament, si havien simpatitzat amb el Frente Popular o amb partits nacionalistes i la seva conducta particular. En 8 dies la Comissió rebia els informes i els enviava a Burgos, seu del Tribunal Nacional. En el cas que els membres de la Comissió considerassin que hi havia suficients proves en contra del mestre depurat, es formulava un plec de càrrecs amb totes les acusacions rebudes i se l'enviava a l'acusat, el qual tenia dret a proclamar la seva defensa en un plec de descàrrecs, demanant ajuda als veïns, a representants de professions prestigioses i autoritats com el rector de la parròquia, el batle o el cap de la Guàrdia Civil, argumentant la seva innocència i exaltant el moviment nacional i el paper del cabdill. Aquesta Comissió depuradora va revisar més de 500 expedients i passà a ser del 35% el nombre de mestres sancionats.

Les sancions a les quals podien ésser condemnats eren: sense sanció; trasllat a un altre destí, dins de la mateixa província o a una altra; jubilació anticipada; inhabilitació per a càrrecs directius i de confiança; suspensió d'ocupació i sou,

1 «La depuració del magisteri. Mestres de les Escoles Públiques de Son Servera (1936-1943)». JEL Son Servera 2017.

2 «La depuració del magisteri. Mestres de les Escoles Públiques de Son Servera (1936-1943)». JEL Son Servera 2017.

durant un o més períodes de temps, i separació definitiva del servei. A més de la depuració dels funcionaris, es revisaren els noms de les escoles, per adequar-los a la idea de perpetuar la memòria de «los héroes del Movimiento Nacional».

Mestres de les escoles públiques de Manacor (1936-1943)

Quan va esclatar la Guerra Civil, al terme municipal de Manacor hi havia una escola graduada de nins, tres unitàries també de nins, quatre unitàries de nines, dues escoles de pàrvuls, cinc escoles mixtes (unitàries) i dues escoles igualment unitàries a Porto Cristo (una de nins i l'altra de nines).

Escola Graduada de nins de Manacor

Creada per OM del 2 de març de 1932 a partir de la transformació de quatre escoles unitàries (direcció i tres seccions de graduada).

Guillem Tur Sitjar

Nascut a Palma dia 27 d'abril de 1901. Mestre de Primer Ensenyament (17-11-1922). Després d'exercir com a mestre interí de l'Escola Unitària de nins de Pòrtol, per oposició lliure, prengué possessió de la seva plaça a la Unitària de Sant Rafel (Eivissa). Dia 10 de juliol de 1926, per CGT,³ va prendre possessió de la seva plaça a l'Escola Unitària de nins de Porto Cristo, on va exercir fins dia 28 d'agost de 1933. L'endemà prengué possessió de la seva plaça per CGT a una secció de l'Escola Graduada de nins de Manacor, de la qual fou nomenat director en propietat després d'haver-lo exercit com a interí (15-01-1935).

Fou depurat sense sanció pels dos tribunals depuradors amb bons informes i no es va moure de la seva plaça. Va ser mestre de la Graduada fins el 31 d'agost de 1957, que va passar a l'Escola Graduada de la Soledat de Palma.

Francisco Jara Martínez

Nascut a Alborea (Albacete) dia 10 de setembre de 1905. Mestre de Primer Ensenyament (06-12-1930). Practicant de Medicina i Cirurgia. El seu primer destí com a interí fou a l'Escola de Pina, on exercí del 10-02-1931 fins el 20-01-1936. Dia 21 de gener de 1936 prengué possessió de la seva plaça a una secció de l'Escola Graduada de nins de Manacor. Dia 1 d'octubre de 1936 fou suspès

3 Concurs General de Trasllats.

d'ocupació i sou. Alfredo Llompart, president del primer tribunal de depuració, va sol·licitar informes sobre la seva ideologia.

Dia 19 d'abril de 1937 fou reintegrat a la seva plaça gràcies a l'aixecament de la sanció per part del segon tribunal depurador, i el 10 d'agost del mateix any es va proposar per majoria una sanció menor. Hi va haver disparitat de criteris pel que fa a la sanció. Finalment, el 16 de novembre de 1937 es va resoldre el seu expedient de depuració amb la sanció de «suspensio por tres meses e inhabilitado para cargos directivos y de confianza»⁴ per pertànyer a la Federació de Treballadors de l'Ensenyament (FTE). Complida la sanció, va tornar a l'Escola dia 1 d'abril de 1938. Dia 6 d'octubre de 1957 va ser nomenat director del centre, on va romandre fins dia 31 d'agost de 1963 quan per CGT va passar a l'Escola del «Vivero» de Palma.

Sebastià Frau Garcia

Nascut a Manacor dia 11 d'octubre de 1900. Mestre de Primer Ensenyament (09-07-1921). Va ser mestre per oposicions de Sant Joan de Labritja (Eivissa) des de 1925 a 1928. Per CGT passà a una secció de l'Escola Graduada de nins d'Andratx, on va exercir fins el 28 d'agost de 1933. El dia següent prengué possessió de la seva plaça a una secció de l'Escola Graduada de nins de Manacor. Dia 1 d'octubre de 1936, durant el primer procés de depuració, fou suspès d'ocupació i sou. Aquesta situació es va perllongar fins el 30 de desembre de 1939 ja que el segon tribunal depurador la va ratificar. Dia 27 de juliol de 1940 es va resoldre el seu expedient de depuració amb la sanció de «separación definitiva del servicio i baja en el Escalafón».⁵

Dia 19 de novembre de 1942 es va revisar el seu expedient de depuració, amb la resolució definitiva:

suspensión de empleo y sueldo por el tiempo que lo haya estado. Traslado dentro de la provincia por cinco años. Inhabilitación para ejercer cargos directivos y de confianza.⁶

Dia 1 de febrer de 1943 prengué possessió de la seva plaça per trasllat forçós a l'Escola de nins núm. 2 d'Alcúdia, on va exercir fins el 31 de desembre, que passà a Felanitx. A partir de l'any 1945 fou mestre de la Graduada de nins de Binissalem. Essent mestre de Binissalem va sol·licitar el reingrés a la seva antiga escola de Manacor a través d'una súplica per haver complit el trasllat

4 AMEIB. Fons Lleonard Muntaner. Expedient de depuració del mestre Francisco Jara Martínez.

5 AMEIB. Fons Lleonard Muntaner. Expedient de depuració del mestre Sebastià Frau García.

6 AMEIB. Fons Lleonard Muntaner. Expedient de depuració del mestre Sebastià Frau García.

imposat a causa del seu procés de depuració i també pel suport de diferents persones i entitats manacorines. Aquesta petició va ser desestimada per part del Ministeri d'Educació Nacional. Per aquest motiu va seguir a l'Escola fins dia 1 de setembre de 1952, que va passar a l'Escola Graduada de nins de Petra. Pel novembre de 1961 fou nomenat mestre propietari de l'Escola Graduada Antoni Maura de Manacor. L'any 1963 en fou nomenat director i dia 11 d'octubre de 1970 va cessar per jubilació forçosa.

Julio Evelio Elegido Ortega

Nascut a Brihuega (Guadalajara) dia 11 de maig de 1903. Mestre de Primer Ensenyament (05-11-1926) i Batxiller. Va ser mestre de les escoles de Guadalajara: El Recuenco, Albares, Pajares, Fuentes de la Alcarria, Muduex i Romaniillos de Atienza. El 24 d'octubre de 1934 prengué possessió de la seva plaça a una secció de l'Escola Graduada de nins de Manacor. L'1 d'octubre de 1936, durant el primer procés de depuració, fou destinat a una secció de la Graduada de nins de Pollença, on exercí fins el 14 de setembre de 1937.

Dia 15 de setembre de 1937 reingressà a la seva plaça de l'Escola Graduada de Manacor, però el 23 de desembre membres del tribunal depurador van proposar la seva separació definitiva, encara que el president i l'inspector Mestras creien que bastava amb la suspensió per dos anys, trasllat i inhabilitació per a càrrecs directius. Tot i això, no tenim constància dels càrrecs que li imputaren finalment.

Dia 27 de juliol de 1940 fou sancionat amb:

la suspensión de empleo y sueldo durante dos años, traslado fuera de la provincia con prohibición de solicitar en cinco años e inhabilitación para cargos directivos.⁷

Dia 22 de setembre de 1940 va cessar en el desenvolupament de la seva tasca com a mestre. Dia 28 de gener de 1942 es va resoldre el seu expedient de depuració i fou rehabilitat al seu destí de Manacor però amb la inhabilitació per ocupar càrrecs directius i de confiança. Va fer feina a l'Escola fins el 12 de febrer de 1959, que va morir. El darrer any va estar de baixa a causa d'una greu malaltia.

Altres mestres que exerciren a l'escola: Josep Vandellós Ventosa (01-10-1936 a 14-10-1937), José Benítez Meco (01-10-1936 a 18-04-1937), Luis Julve Escritche (01-10-1936 a 15-10-1937), Mariano Llobet Torri (16-10-1937 a 01-02-1942), Joan Rigo Bonet (21-01-1938 a 31-03-1938), Sebastià Fiol Sansó (24-10-1940 a 26-01-1941), Enrique Viso Llamas (27-01-1941 a 31-08-1949).

⁷ AMEIB. Fons Lleonard Muntaner. Expedient de depuració del mestre Julio E. Elegido Ortega.

Escola Unitària de nins núm. 1 de Manacor

Josep Vandellós Ventosa

Nascut a Montroig (Tarragona) dia 25 de maig de 1892. Mestre Elemental. Mestre de Primer Ensenyament (07-10-1932). Va exercir com a mestre a les escoles de Reus i les Franqueses del Vallès a Tarragona. El 12 d'abril de 1929 prengué possessió de la seva plaça a l'Escola Unitària núm. 1 de Manacor per trasllat voluntari. Dia 1 d'octubre de 1936, durant el primer procés de depuració, fou destinat a la Graduada de nins de Manacor com a director, on va exercir fins el 14 de setembre de 1937, en què es va reincorporar a la Unitària. Depurat sense sanció amb molt bons informes (era membre de Falange). Durant la seva trajectòria com a mestre va obtenir diversos premis Luis María Sobredo⁸ per la seva destacada actuació a l'escola en relació amb el Frente de Juventudes de FET y de las JONS. L'any 1943 encara era mestre de l'Escola Unitària.

Altres mestres que exerciren a l'escola: Pere Garau Gelabert (01-10-1936 a 14-10-1937).

Escola Unitària de nins núm. 2 de Manacor

Sebastià Galmés Llull

Nascut a Manacor dia 20 de juny de 1902. Mestre de Primer Ensenyament (28-03-1928). Va ser mestre de les escoles de Vilafranca de Bonany, Costitx, Son Servera, Son Macià i Llavorsí (Lleida). Dia 13 d'octubre de 1934 per CGT prengué possessió de la seva plaça a l'Escola Unitària núm. 2 de Manacor. Dia 1 d'octubre de 1936, durant el primer procés de depuració, fou suspès d'ocupació i sou.

El primer tribunal el considerà no apte i l'acusà de «Traficante en facilitar títulos. Usurero i [sic] inmoral».⁹

Dia 27 de juliol de 1940 es va resoldre el seu expedient de depuració amb la sanció de:

un año de suspensión de empleo y sueldo, traslado dentro de la provincia e inhabilitación para cargos directivos y de confianza en Instituciones Culturales y de Enseñanza.¹⁰

Dia 18 de febrer de 1941 va prendre possessió de la seva plaça a una secció de l'Escola Graduada de nins de Felanitx. Dia 29 d'octubre de 1942 es va revisar

⁸ AMEIB. Secció Administrativa. Expedient de Personal del mestre Josep Vandellós Ventosa.

⁹ AMEIB. Fons Lleonard Muntaner. Expedient de depuració del mestre Sebastià Galmés Llull.

¹⁰ AMEIB. Fons Lleonard Muntaner. Expedient de depuració del mestre Sebastià Galmés Llull.

el seu expedient, amb la resolució:

dejar sin efecto la Orden por la que fue resuelto su expediente de depuración y en su lugar resolverlo definitivamente con traslado dentro de la provincia sin que pueda solicitar vacantes durante dos años, e inhabilitación para cargos directivos y de confianza, con que fue sancionado anteriormente dejándose sin efecto la suspensión de empleo y sueldo que se le impuso.¹¹

Va continuar a Felanitx fins el mes d'agost de 1948, que va passar a la Graduada de Campos. És un cas d'un mestre que no fou sancionat per motius polítics o ideològics.

Altres mestres que exerciren a l'escola: Jordi Genestar Serra (01-10-1936 a 31-12-1936) servei militar, Pere Torres Vicens (09-03-1937 a 31-03-1937), José Benítez Meco (19-04-1937 a 14-09-1937), Claudi Torrent Armengol (11-11-1937 a 23-10-1939), Jaume Amengual Martorell (24-10-1939 a 27-11-1940), Mariano Pérez Castañiza (28-11-1940).

Escola Unitària de nins núm. 3 de Manacor

Luis Julve Escritche

Nascut a Cantavieja (Terol) dia 19 de maig de 1902. Mestre de Primer Ensenyament (29-11-1927). Va exercir com a mestre a les escoles de Las Granjas-Cella (Terol) i Engertal-Pola de Allende (Astúries). Dia 18 de setembre de 1933 prengué possessió de la seva plaça per CGT a l'Escola Unitària de nins núm. 3 de Manacor. Dia 1 d'octubre de 1936, durant el primer procés de depuració, fou destinat a una secció de la Graduada de nins de Manacor, on exercí fins el 15 d'octubre de 1937.

Depurat sense sanció amb molt bons informes. Es va jubilar l'any 1967 essent mestre de l'Escola Graduada de nins de Sa Torre de Manacor.

Altres mestres que exerciren a l'escola: Mateu Bibiloni Juan (01-10-1936 a 14-09-1937).

Escola Unitària de nines núm. 1 de Manacor

Andrea Juan Verdera

Nascuda a Manacor dia 7 de desembre de 1872. Mestra Superior de Primer Ensenyament (05-09-1894). Va exercir com a mestra a les escoles de Sant Llorenç des Cardassar, Viladonja (Girona), Fornells, ses Salines i Inca. Dia 1 d'abril

de 1930 prengué possessió de la seva plaça a l'Escola Unitària de nines núm. 1 de Manacor. Quan va esclatar la guerra tenia 64 anys. Depurada sense sanció amb bons informes. Dia 7 de desembre de 1942 es va jubilar a l'edat reglamentària de 70 anys.

Altres mestres que exerciren a l'escola: Magdalena Tur Colomar (01-06-1943).

Escola Unitària de nines núm. 2 de Manacor

Constància Ribé Bonjorn

Nascuda a Palau d'Anglesola (Lleida) dia 13 de gener de 1875. Mestra Superior de Primer Ensenyament (25-08-1902). Va exercir a les escoles de Cervià, Solsona i Caregue (Lleida); Gayà (Barcelona); Llorens Rocafort, Tudela Segre i Benavent (Lleida); Ses Salines, Vilafant (Girona), Gratallops (Tarragona), Pollença i Sineu.

Dia 1 de febrer de 1921 prengué possessió de la seva plaça a l'Escola Unitària de nines núm. 2 de Manacor. Quan va començar la guerra ja tenia 61 anys. L'any 1943 encara exercia com a mestra d'aquesta escola. Fou depurada sense sanció amb bons informes. Durant el període 1936-1943 va regentar la unitària.

Escola Unitària de nines núm. 3 de Manacor

Àngela Roca Gorriás

Nascuda a Ciutadella dia 30 de d'abril de 1908. Mestra de Primer Ensenyament (05-10-1932). Va ser mestra de l'Escola de Santa Catalina (Palma). El 23 d'octubre de 1934, per instància i com a interina, prengué possessió de la seva plaça a l'Escola Unitària de nines núm. 3 de Manacor. L'1 d'octubre de 1936, durant el primer procés de depuració, fou suspesa d'ocupació i sou. Malgrat els bons informes presentats, el tribunal l'acusava de «Trabajador Masón», segons pròpia confessió. Per tant, fou considerada no apta.

Dia 7 de setembre de 1937 el segon tribunal va acordar per unanimitat proposar a Burgos la seva separació definitiva del servei.

El 27 de juliol de 1940 es va resoldre el seu expedient amb la sanció:

suspensión de empleo y sueldo por dos años, traslado fuera de la provincia con prohibición se solicitar vacantes en cinco años e inhabilitación para cargos directivos y de confianza en Instituciones Culturales y de Enseñanza.¹²

¹¹ AMEIB. Fons Lleonard Muntaner. Expedient de depuració del mestre Sebastià Galmés Llull.

¹² AMEIB. Fons Lleonard Muntaner. Expedient de depuració de la mestra Àngela Roca Gorriás.

A més a més dels càrrecs ja imputats se l'acusava de pertànyer a la Federació de Treballadors de l'Ensenyament. Dia 18 de febrer de 1941 prengué possessió de la seva plaça a l'Escola d'Olvan (Barcelona) per trasllat forçós, on va exercir fins el 24 d'octubre de 1945, que va passar com a provisional a Maó.

Altres mestres que exerciren a l'escola: Jerònima Calafat Aulet (01-10-1936 a 17-10-1937), Maria Magdalena Pujol Oliver (23-10-1937 a 22-09-1938), Rosa Santandreu Garau (24-09-1938 a 27-11-1940), Margalida Anckerman Canet (28-11-1940 a 09-01-1942), Maria Rubí Armajach (23-01-1942).

Escola Unitària de nines núm. 4 de Manacor

Joana Aina Estelrich Ferrer

Nascuda a Selva dia 13 de gener de 1893. Mestre Nacional de Primer Ensenyament (24-09-1910) i Batxiller. El primer destí com a mestra que consta al seu full de serveis és el de l'Escola Unitària de nines núm. 1 d'Eivissa, l'any 1931. Dia 19 de novembre de 1932 prengué possessió de la seva plaça a l'Escola de Pàrvuls núm. 3 d'Eivissa, on exercí fins el 23 de gener de 1936. L'endemà passà a l'Escola Unitària de nines núm. 4 de Manacor.

Dia 1 d'octubre de 1936, durant el primer procés de depuració, va prendre possessió de la seva plaça a una secció de l'Escola Graduada de nines d'Inca, on va fer de mestra fins dia 14 de setembre de 1937. L'endemà tornà a la seva plaça de Manacor fins dia 4 de novembre de 1940. Per manca de local, aquesta escola deixà de funcionar un temps i la mestra fou traslladada de forma provisional a la secció de pàrvuls de la Graduada de nins d'Inca, on va morir el 22 de gener de 1941. Fou depurada sense sanció amb bons informes.

Altres mestres que exerciren a l'escola: Henedina Gallego Caparrós (01-10-1936 a 14-09-1937), vacant (05-11-1940 a 13-12-1942), Maria Pons Siquier (14-12-1942 a 30-05-1943), Francesca Borràs Morro (24-11-1943).

Escola de Pàrvuls núm. 1 de Manacor

Henedina Gallego Caparrós

Nascuda a Santoña (Santander) dia 9 de febrer de 1911. Mestre de Primer Ensenyament (24-10-1932). Va ser mestra de les escoles d'Eivissa i Muro. Dia 12 de novembre de 1934 prengué possessió de la seva plaça a l'Escola de Pàrvuls núm. 1 de Manacor. Dia 1 d'octubre de 1936, durant el primer procés de depuració, va prendre possessió de la seva plaça a l'Escola Unitària de nines

núm. 4 de Manacor, on va fer de mestra fins dia 14 de setembre de 1937.

El 15 de setembre de 1937 tornà a la seva plaça a l'Escola de Pàrvuls fins el 31 de desembre de 1943, quan passà a l'Escola Unitària núm. 3 de Manacor. Fou depurada sense sanció amb bons informes. Va seguir a Manacor durant tota la seva vida professional.

Es va jubilar el mes de desembre de 1976 essent mestra del CNM Antoni Maura.

Altres mestres que exerciren a l'escola: Bàrbara Caffaro Lladó (22-11-1936 a 15-09-1937).

Escola de Pàrvuls núm. 2 de Manacor

Lluïsa Fuster Cortès

Nascuda a Manacor dia 10 de febrer de 1905. Mestre de Primer Ensenyament (01-02-1929). Va ser mestra de les escoles de Manacor (nines núm. 1) i Pollença. Dia 6 de juliol de 1934, per oposicions, prengué possessió de la seva plaça a l'Escola de Pàrvuls núm. 2 de Manacor.

Dia 1 d'octubre de 1936, durant el primer procés de depuració (ball de places), va prendre possessió de la seva plaça a una secció de l'Escola Graduada de nines de Pollença, on va fer de mestra fins dia 14 de setembre de 1937. El 15 de setembre de 1937 tornà a la seva plaça.

Depurada sense sanció amb bons informes.

Va seguir a Manacor durant tota la seva vida professional. Es va jubilar el febrer de 1975 essent mestra del CNM Antoni Maura.

Altres mestres que exerciren a l'escola: Rosalia Vandellós Ventosa (23-11-1936 a 14-09-1937).

Escola Unitària mixta Espinagar

Francesca Oliver Desclaux

Nascuda a Palma dia 17 de març de 1885. Mestre de Primer Ensenyament (21-05-1917).

Va ser mestra de les escoles de Selva, Eivissa, Palma, s'Horta, Sencelles, Bunyola, S'Aranjassa, Sant Mateu (Eivissa) i Nuarbe (Gipuzkoa). Dia 15 de setembre de 1934, per CGT, prengué possessió de la seva plaça a l'Escola Unitària mixta de s'Espinagar. L'1 d'octubre de 1936, durant el primer procés de

depuració, va prendre possessió de la seva plaça a l'Escola Unitària mixta de s'Estanyol, on va exercir fins dia 14 de setembre de 1937.

Dia 15 de setembre de 1937 tornà a la seva plaça on va fer de mestra fins el 31 de desembre de 1943. Depurada sense sanció amb bons informes. Dia 1 de gener de 1944 prengué possessió de la seva plaça a l'Escola de Son Catlar (Campos).

Altres mestres que exerciren a l'escola: María Ángeles Burguera Fernández de Pinedo (01-10-1936 a 14-09-1937).

Escola Unitària mixta Son Macià

Pere Garau Gelabert

Nascut a Palma dia 24 de juliol de 1901. Mestre de Primer Ensenyament (11-01-1924). Va ser mestre de les escoles de Ferreries, Sant Llorenç des Cardassar, Sóller, Felanitx i Fontao (Pontevedra). Dia 1 de setembre de 1933 prengué possessió de la seva plaça a l'Escola Unitària mixta de Son Macià. L'1 d'octubre de 1936, durant el primer procés de depuració (ball de places), va prendre possessió de la seva plaça a l'Escola Unitària de nins núm. 1 de Manacor, on va exercir fins dia 14 de setembre de 1937. Dia 15 de setembre de 1937 va tornar a la seva plaça. Depurat sense sanció amb bons informes. Va exercir a l'Escola fins el dia de la seva jubilació (24-07-1971).

Altres mestres que exerciren a l'escola: Joan Amengual Serra (18-12-1936 a 31-03-1937), Josep Mayol Gayà (07-05-1937 a 14-09-1937).

Escola Unitària mixta Sa Murtera

Miquel Ramis Moragues

Nascut a Petra dia 19 de maig de 1900. Mestre de Primer Ensenyament (18-09-1929). Va ser mestre de l'Escola Unitària de Vilafranca de Bonany. El 12 de novembre de 1934 prengué possessió de la seva plaça a l'Escola Unitària mixta de Sa Murtera. L'1 d'octubre de 1936, durant el primer procés de depuració, va prendre possessió de la seva plaça a una secció de l'Escola Graduada de nins de Petra, on va exercir fins dia 14 de setembre de 1937. Dia 15 de setembre de 1937 tornà a la seva plaça. Va exercir a l'Escola fins dia 20 de novembre de 1941, que va iniciar una excedència voluntària.

Depurat sense sanció amb bons informes. Pel mes de juliol de 1943 va reingressar com a mestre a l'Escola de Castelltallat (Barcelona). Posteriorment

va ser mestre de les escoles manacorines de Son Negre i Parroquial.

Altres mestres que exerciren a l'escola: Joan Rigo Bonet (18-12-1936 a 14-09-1937), Antoni Mayol Gayà (29-11-1941 a 31-12-1941), Andrés Pérez Mercader (01-01-1942).

Escola Unitària mixta Puig d'Alanar

Julián Martínez Ots

Nascut a Carcaixent (València) dia 10 de gener de 1900. Mestre de Primer Ensenyament (05-07-1928) i Batxiller. Va ser mestre de les escoles de Marines (València) i Hórreos (Lugo). Dia 20 d'octubre de 1934 prengué possessió de la seva plaça a l'Escola Unitària mixta de Puig d'Alanar. Considerat apte pel primer tribunal depurador. El segon tribunal va proposar càrrecs en contra seva, però no consta que fos sancionat. Va exercir a l'Escola fins dia 31 d'agost de 1948.

Escola Unitària mixta Son Negre

Jordi Genestar Serra

Nascut a Moscari dia 23 de juliol de 1914. Mestre de Primer Ensenyament (14-10-1933). Va exercir com a mestre interí a l'Escola de Moscari. Dia 12 de novembre de 1934 prengué possessió de la seva plaça a l'Escola Unitària mixta de Son Negre.

L'1 d'octubre de 1936, durant el primer procés de depuració, va prendre possessió de la seva plaça a l'Escola Unitària de nins núm. 2 de Manacor, on va exercir fins dia 31 de desembre. Era alferes de l'exèrcit franquista i, per tant, la seva depuració no va comportar cap tipus de sanció. Fins el desembre de 1944 consta que era mestre d'aquesta escola encara que només va exercir puntualment a causa d'una excedència per ser militar. Va arribar a ocupar el càrrec de tinent coronel.

Altres mestres que exerciren a l'escola: Francesc Llinàs Jaume (22-01-1937 a 28-02-1937), Pere Colom Bernat (01-03-1937 a 31-03-1937), Isabel Adrover Noguera (12-05-1937 a 12-10-1937), María Luz Chéliz González (14-10-1937 a 07-07-1941), Francesc Bosch Colom (01-07-1941 a 31-12-1943).

Escola Unitària de nins de Porto Cristo

Mateu Perelló Lull

Nascut a Manacor dia 14 de març de 1908. Mestre de Primer Ensenyament en concepte de Batxiller (02-06-1931) i Batxiller. El seu primer destí com a mestre interí va ser a una de les Unitàries de nins de Manacor. També va exercir a les escoles de Son Ferriol i Son Servera. El 12 de novembre de 1934 prengué possessió de la seva plaça a l'Escola Unitària de nins de Porto Cristo. Dia 1 d'octubre de 1936, durant el primer procés de depuració, fou suspès d'ocupació i sou.

Dia 13 d'abril de 1937, la Comissió Depuradora va acordar l'aixecament de la suspensió, però vuit dies després van acordar resoldre amb la màxima urgència el seu expedient i el 15 de juny li van remetre el plec de càrrecs (desconeixem quins foren). El 15 de juliol de 1937 es va proposar per unanimitat la seva separació del servei. No consta que tornàs exercir de mestre.

Altres mestres que exerciren a l'escola: Antoni Fiol Homar (01-10-1936 a 21-12-1938), Sebastià Company Manila (14-02-1939 a 28-09-1939), Joan Rigo Bonet (04-11-1939 a 30-06-1942), Gaspar Aguiló Forteza (01-07-1942 a 31-12-1943), Andrés Pérez Mercader, teòricament estava destinat a l'Escola des del mes de desembre de 1940, però no cobrava perquè estava suspès. A més a més, havia demanat una excedència voluntària.

Escola Unitària de nines de Porto Cristo

Concepción López-Hermosa y Rodríguez de Rivera

Nascuda a Madrid dia 16 de febrer de 1906. Mestra de Primer Ensenyament (20-11-1926). Va ser mestra de les escoles de Villa del Prado (Madrid). Dia 18 de gener de 1935 va prendre possessió per oposició de la seva plaça a l'Escola Unitària de nines de Porto Cristo. L'1 d'octubre de 1936, durant el primer procés de depuració, fou suspesa d'ocupació i sou. Dia 11 de novembre de 1939 fou rehabilitada provisionalment per reintegrar-se al seu destí «sin perjuicio del resultado de su expediente de depuración».¹³

Dia 1 de gener de 1940 prengué possessió de la seva plaça a l'Escola. El 14 de març de 1940 fou traslladada a una secció de l'Escola Graduada de nines d'Eivissa a causa del tancament de l'Escola de Porto Cristo. El seu home era metge titular d'Eivissa. Essent mestra d'Eivissa, va ser detinguda i empresonada

¹³ AMEIB. Fons Lleonard Muntaner. Expedient de depuració de la mestra Concepción López-Hermosa y Rodríguez de Rivera.

dia 20 d'octubre de 1940. L'acusaren del delictes de: «Adhesión a la rebelión».¹⁴

El 21 de novembre de 1940 fou separada definitivament del servei. Dia 25 d'abril de 1942 es reintegrada com a provisional de l'Escola d'Eivissa, però l'11 d'octubre de 1943 es va revisar el seu expedient i es ratificà la seva separació del servei. Fins dia 10 de juny de 1975, gràcies al Decret llei 2824/60, no fou reincorporada com a mestra de l'Escola de Sant Josep Eivissa.

Altres mestres que exerciren a l'escola: Antònia Ferrer Lloret (01-12-1936 a 15-10-1937), Isabel Segura Cortès (16-10-1937 a 31-12-1939), Maria Ferrà Figuerola (24-10-1940 a 30-07-1942), Josepa Quetglas Campaner (01-10-1942).

¹⁴ AMEIB. Fons Lleonard Muntaner. Expedient de depuració de la mestra Concepción López-Hermosa y Rodríguez de Rivera.